

۱۱

«نهنگ سفید» ایرانی برگزیده «ورشو»

انیمیشن کرمانی‌ها در جشنواره کودک

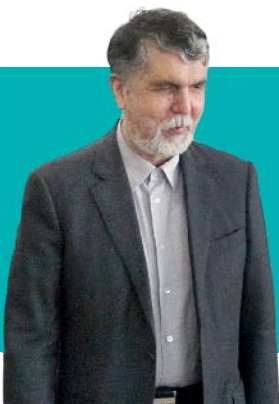
۱۰

۱۰

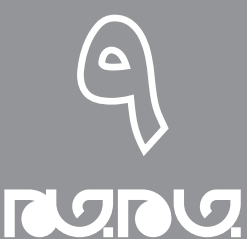
نظارت هست اما کافی نیست

گفت وگو باسیدعباس صالحی

فرهنگ

دوشنبه ۲۸ مهر ۱۳۹۹ :: شماره ۵۷۸۳

تماشاخانه

آتنا آدینا

کارشناس تئاتر

این گولم‌های پرسه‌زن

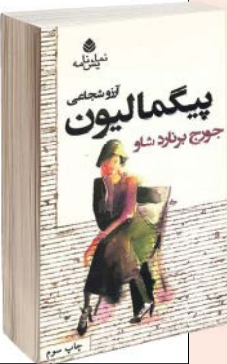
این‌که در مورد اثر گولم یا اثر پیگمالیون چیزی شنیده باشید را نمی‌دانم، اما مطمئنم نام «بانوی زیبای من» به گوش‌تان خورده است. این فیلم ۵۶ سال پیش براساس نمایشی موزیکال ساخته شد، نمایشی که خود برگرفته از نمایشنامه «پیگمالیون» جورج برنارد شاو بود.

آنچه این فیلم را دستمایه این نوشتار کرده، بازسازی متنی نمایشی برای اثری موزیکال و تبدیل آن اثر به فیلم است، استحاله‌ای که در آثار سینما و تئاتر این روزها کمتر به چشم می‌آید. کمتر نمایشی موفق می‌شود به فیلمی ماندگار بدل شود و کمتر داستانی امکان ظهور در شکلی نمایشی را پیدا می‌کند؛ چرا که اغلب براین باور بوده‌ایم که هر اثر تنها در حوزه اولیه خود موفق خواهد بود و تغییر ساختار آن سبب شکست اثر تولید شده در حوزه دوم خواهد شد، بی‌توجه به آن‌که بهترین آثار سینما و تئاتر جهان شکلی اقتباسی از داستان‌های شناخته‌شده‌داشتند.

البته پای برداشت از آثار خارجی که به میان آید اوضاع بهتر است اما در برداشت از متون وطنی بی‌مهری غوغا می‌کند. حالا چه برداشت از داستان‌های ایرانی معاصر برای نگارش نمایشنامه باشد و چه حرف از به‌تصویرکشیدن نمایش‌های خوب صحنه‌ای بر پرده سینما. در این میان اما سهم تئاتر از همه کمتر است چرا که مردم اغلب و همچنان با داستان‌خوانی عجین هستند و پای فیلم‌های سینمایی هم مدتی است در زندگی روزمره جامعه باز شده، اما همچنان یک اثر نمایشی تنها در ذهن معدود مخاطبان تئاتر جای می‌گیرد و چه بسپارند تاترهای موفق با متون وطنی که از دید آحاد جامعه دور مانده‌اند.

باز برگردیم به اثر پیگمالیون که به معنی انتظار از عملکرد دیگران است و می‌تواند منجر به اثر گولم شود، اثری که باور دارد: «اگر شما از چیزی یا کسی انتظار کمی داشته باشید، خروجی آن فرد یا فرآیند کم خواهد بود.» حالا وضع متون ادبی و نمایشی ما نیز به همین منوال است، ما هرگز انتظار نداشته‌ایم داستانی معاصر بتواند در صورت تغییر به نمایشنامه ویژه‌ای بدل شود، همین دست‌کم را نیز روی متون نمایشنامه‌ای و فیلمنامه‌ای گذاشته‌ایم و همین مرزبندی‌های بی‌سبب، سبب شده در هر دسته آکاری درخشان بدون امکان تبدیل به دسته دیگر تولید شود. آثاری که امکان معرفی و ارتباط با جامعه هدف دسته‌های دیگر را از دست می‌دهند. حالا که فعالیت‌های فرهنگی به اوقات فراغتی اجباری رفته، شاید بهتر باشد اندیشمندان این حوزه‌ها توقع خود را از متون ایرانی بالا برده و برای تولید متونی

طرح‌ریزی و بسترسازی کنند که در هر شکلی امکان اجرای بدیع داشته و از هر زبان که بشنوم نامکرر باشد.

فِلِم‌سازی از ولایت پنج‌شیر

درباره صدیق برمک، کارگردانی که سهم مهمی در معرفی سینمای افغانستان به جهان دارد

ادامه شیوع ویروس کرونا در ایران باعث شده که تعطیلی مراکز فرهنگی و هنری هر هفته تمدید شود

يك بی‌تدبیری ۷ ماهه

پیمان طالبی

ادبیات و هنر

«موج‌های متوالی ویروس کرونا در کشور سبب شده دیگر یقین کنیم این ویروس به این زودی‌ها قرار نیست شرش را از سرمان کم کند. همه افشار جامعه با هر حرفه‌ای به نوعی درگیر این ویروس و بیماری خود و خانواده‌شان شده‌اند و در این میان حوزه فرهنگ و هنر در سال ۹۹ جدی‌ترین آسیب‌ها را از کرونا دیده است. از طرفی تعطیلی نمایشگاه کتاب، اقتصاد فرهنگ در سال جاری را دچار مشکل کرد و از سوی دیگر سینماها و کنسرت‌ها کاملاً محکوم به تعطیلی هستند. در حالی که گریز از این محدودیت‌ها غیرقابل تصور به نظر می‌رسد و همه چارچوب‌های ارائه‌شده به خاطر سلامت هنرمندان و علاقه‌مندان به هنر اعمال شده است، اواسط هر هفته وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با انتشار اطلاعیه‌ای اعلام می‌کند که تعطیلی مراکز فرهنگی - هنری تا پایان آن هفته تمدید شده است. بنابر آخرین اعلام ستاد مقابله با کرونا، تهران، مراکز محل تجمع همچون سینماها، کتابخانه‌ها، سالن‌های نمایش، آموزشگاه‌های هنری و... تا پایان هفته جاری یعنی تا دهم آبان تعطیل خواهد بود. سرآه‌آه‌ای هنر رفته‌ایم تا در خصوص شرایط این روزهای هنر به واسطه تعطیلات پی‌درپی تجمع‌های فرهنگی و هنری بگویند.

دوگانگی رفتاری در مسؤولان

بدون آسیب کار کند و هم سالن‌های سینما به فعالیت خود ادامه دهند. اگر فقط تعطیلی را اعلام کنیم و برنامه‌ای برای آن نداشته باشیم، بی‌کاری و فقر نتیجه این تصمیم خواهد بود. امروز آرام آرام می‌توانیم مشکلات معیشتی ناشی از کرونا را در جامعه‌مان ببینیم. به اعتقاد من بستن سینماها کار درستی نیست. این پول‌هایی که برای مصارف مختلف خرج می‌شود را می‌توانیم برای تجهیز تهویه ۲۰ سالن به کار ببریم و می‌توانیم برای آموزشگاه‌ها و مراکز فرهنگی و هنری برنامه‌ریزی از این دوستان نمی‌بینیم. باید دید چطور می‌شود هم کار کرد و هم سلامت را حفظ کرد. متأسفانه یک حکم کلی توسط ستاد کرونا انتخاب و اعلام می‌شود که در آن بین کارخانه‌ها و تماشاخانه‌ها تفاوتی نیست! در حالی که باید به فراخور شرایط هر مجموعه، ترتیبی اتخاذ شود که هم کارخانه

مسعود طالبی (کارگردان سینما)

رستم مودی (کارشناس موسیقی)

دولت‌ها هنر را جدی نمی‌گیرند

تأثیر شیوع کرونا بر فضای موسیقی، ابعاد مختلفی داشته است؛ در درجه اول در بحث آموزش همانند مدارس، با رکود و افت قابل توجه در آموزشگاه‌ها مواجه بوده‌ایم و باتوجه به شرایط پیش آمده و همکاری کم خانواده‌ها، بسیاری از آموزشگاه‌ها ورشکسته شدند. علاوه بر این در بحث کنسرت‌ها علی‌رغم چند اجرای آنلاین که برگزار شد، شاهد مشکلات بسیاری بودیم و همین اجراهای آنلاین نیز با استقبال مردم مواجه نشد که علل و عوامل آن باید بررسی و واکاوی شود. در حوزه تولید آثار موسیقایی شاهد این بودیم که پروسه تولید به قوت خود باقی است و تولید و انتشار تک‌آهنگ‌ها در چند ماه گذشته پیشرفت خوبی داشته است. و در نهایت در حوزه مکتوبات نیز شاهد این هستیم که تغییر چندانی ایجاد نشده و اتفاقاً خلوت کرونا سبب شده که فرصت خوبی برای نویسندگان در حوزه موسیقی پدید آید. حقیقت امر

این است که محدودیت‌های اعمال‌شده در حوزه‌های فرهنگ و هنر، به طور مشابه در سایر شئونات جامعه اتفاق نیفتاده چرا که دولت‌ها از گذشته تاکنون عرصه فرهنگ و هنر را جدی نگرفته‌اند. مسؤولان ما هنوز قائل به این نیستند که هنرمندی که عمر خود را بر سر هنرش گذاشته، زندگی هم دارد و باید تأمین باشد. همین شده که بسیاری از این هنرمندان در حال حاضر بیمه نیستند. این به آن علت است که دولت اقتصاد را در اقتصاد هنر نمی‌بیند و رویکردش در کسب درآمد بیشتر تجارت است و همین مساله سبب شده که در دوران کرونا به آموزشگاه‌های موسیقی فشار بسیاری وارد شود. دولت در دوران کرونا بی‌تدبیری کرده و بعد از گذشت هفت ماه، دیگر زمان آن رسیده که فکری اساسی به حال هنرمندان کند. شرایط خاصی که امروز برای هنرمندان به وجود آمده قطعاً لطمه‌های روحی فراوانی به آنان خواهد زد و شاید بعدها نتوان به‌سادگی آن را جبران کرد.

چرا تعطیلی را هفتگی اعلام می‌کنند؟

امیرحسین شفیعی (مدیر تماشاخانه‌سرو)

احساس من پس از گذشت چندین ماه از شیوع کرونا در کشور این است که تصمیم‌گیرندگان آشنایی نسبی با حوزه فرهنگ و هنر و مخصوصاً در زمینه سینما و تئاتر ندارند. یا حداقل می‌توان گفت که وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی چانه‌زنی لازم جهت تصمیم‌گیری درست در زمینه فرهنگ و هنر را انجام نداده است. تئاتر، سینما و فعالیت‌های هنری، یک مساله فوق‌برنامه نیست که بخواهیم به‌راحتی تعطیلش کنیم. نکته اساسی این است که تصمیم‌گیری‌ها کمی کج سلیبکی دارد. ما هنوز طوری تصمیم می‌گیریم که انکار در ماه اول شیوع کرونا هستیم و این ویروس و تبعات آن برای ما ناشناخته است. به طور مثال اکنون که افزایش تعداد بیماران و فوتی‌های ناشی از کرونا را داریم، طبیعی است که در یک ماه آینده سالن‌های تئاتر و سینما تعطیل باشد. اما هنوز هم به صورت هفتگی تصمیم تعطیلی را اعلام می‌کنیم. همین اعلام هفتگی ضررهای جدی‌ای به سالن‌ها می‌رساند و مدیران این سالن‌ها را دچار بی‌برنامگی می‌کند. آن قدر که عدم برنامه‌ریزی درست به سالن‌های تئاتر و سینما لطمه می‌زند، خود کرونا نمی‌زند! همین شده که روز به روز ضرر و زیان بیشتری به فعالان این عرصه وارد می‌شود. اگر مسؤولان به طور شفاف به ما اعلام کنند که تا یک ماه آینده سینماها و تماشاخانه‌ها تعطیل خواهد بود، آن وقت هم هنرمندان، هم سینما دارها و هم مدیران تماشاخانه‌ها تکلیف خودشان را بهتر می‌دانند. هر عقل سلیمی می‌داند که با این شرایط، تماشاخانه‌ای - دست‌کم تا یک ماه آینده - باز نخواهد شد. تماشاخانه مانند رستوران و پاساژ نیست که امروز در آن را باز کنیم و فردا مشتری داشته باشد. تبلیغات و آماده‌سازی گروه‌های نمایشی در این میان امری است که نادیده انگاشته می‌شود. در بهترین شرایط در تماشاخانه‌ها ۴۰ تا ۵۰ نفر حضور دارند، اگر بخواهیم این عدد را با یک فروشگاه که روزانه بیش از ۵۰۰ نفر مشتری دارد، مقایسه کنیم به چه نتیجه‌ای خواهیم رسید؟ مادامی که فکر کنیم تئاتر برای مردم یک تفنن است، طبیعی است که این طور در مورد آن تصمیم گرفته شود. دولت اعلام کرده که نمی‌توانیم کسب و کار مردم را تعطیل کنیم، و تعطیلی تئاتر در این میان یعنی تئاتر و سینما در کشور ما به عنوان یک حرفه برای کسب درآمد در نظر گرفته نمی‌شود. بعد از گذر از این دوره طولانی که درگیر کرونا بوده‌ایم، امروز حق ماست که یک تصمیم درست و سنجیده درخصوص تئاتر و سینما گرفته شود. همه ما می‌دانیم تصمیمات ستاد کرونا برای ما لازم‌الاجراست اما سیاست‌های یک بام و دوهوای مسؤولان کار را برای هنرمندان سخت کرده است.